

Nr 161.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggs-
pensioner å allmänna indragningsstaten åt regements-
veterinären H. A. Bengtsons änka och minderåriga
barn; given Stockholms slott den 13 mars 1925.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla
det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen
hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 13 mars 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har Aagot Maria Bengtson, född Kull-
gren, änka efter regementsveterinären vid Kronprinsens husarregemente H. A.
Bengtson, anhållit, att hon och hennes barn måtte, utöver dem från arméns
nya änke- och pupillkassa tillkommande pension och pupilltillägg, komma
i åtnjutande av något understöd, och såsom skäl härför anført, att hennes be-
målde make avlidit till följd av i tjänsten ådragen skada.

Regementsveterinären Bengtson hade biträtt vid uppköp av remonter för
kronans räkning i Malmö den 12 maj 1923 samt därvid blivit sparkad av en
häst, som han skulle besiktiga. Enligt vederbörligt läkarbetyg hade nämnda
olyckshändelse förorsakat, att Bengtson insjuknat i lunginflammation, av vil-
ken sjukdom han den 18 maj 1923 avlidit.

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 1 saml. 129 häft. (Nr 161—162.) 596 25

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att regementsveterinären Bengtson efterlämnat, utom änkan, i äktenskapet med henne födda barnen Bengt Herbert, född den 24 november 1915, Ulla, född den 18 juli 1917, Margit, född den 8 mars 1920 och Eva Maria, född den 8 april 1922, samt att verkställd boupp-teckning efter regementsveterinären Bengtson utvisat en behållning av 34,833 kronor 34 öre.

Direktionen över arméns pensionskassa, som den 17 december 1924 avgivit utlåtande i ärendet, har meddelat, att änkan Bengtson från och med den 1 juni 1923, så länge hon levde ogift, efter sin avlidne man åtnjöte en årlig pension av 800 kronor från arméns nya änke- och pupillkassa, å vilken pension utginge dyrtidstillägg, vilket för år 1924 uppginge till 585 kronor, samt såsom tilläggspension 100 kronor om året för vart och ett av sina fyra barn till och med slutet av det kalenderår, under vilket barnet avlede, fyllde 21 år eller dessförinnan inginge äktenskap; att hon vidare, sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 5 september 1924 medgivit, att en tillfällig förhöjning av 25 % å arméns nya änke- och pupillkassas pensioner finge utgå från och med räkenskapsåret 1923—1924 till och med det år, under vilket kassans överstyrelse nästa gång sammanträdde, att för varje år på en gång utbetalas först efter räkenskapsårets utgång, utan att därå dyrtidstillägg finge beräknas, från och med den 1 juli 1923 åtnjöte dylik förhöjning med 200 kronor för räkenskapsår, samt att i dessa pensionsförmåner någon ytterligare förhöjning icke kunde från pensionskassan reglementsenligt beredas.

Arméförvaltningens civila departement har uti den 27 januari 1925 avgivet utlåtande erinrat därom, att riksdagen i ett flertal fall genom särskilda beslut beviljat änkor och barn efter genom olyckshändelse under tjänsteutövning omkommen personal, kommenderad till flygtjänst, tilläggspension utöver dem tillkommande pension och pupilltillägg från arméns änke- och pupillkassa. Med hänsyn härtill och då regementsveterinären Bengtson avlidit till följd av sjukdom, som förorsakats av under tjänsteutövning inträffat olycksfall, vartill Bengtson själv, enligt vad departementet inhämtat, icke varit vållande, ansåge civila departementet, att understöd borde tillerkännas änkan och hennes fyra minderåriga barn utöver dem tillkommande pension och tilläggspension från arméns nya änke- och pupillkassa. Vid bestämmandet av det belopp, varmed nämnda understöd lämpligen borde utgå, syntes i första hand ledning kunna hämtas av de principer, enligt vilka tilläggspension beviljats efterlevande efter flygpersonal. I sådant avseende ville departementet erinra, att arméförvaltningen uti avgivet utlåtande över det av särskilt tillkallade sakkunniga för verkställande av förnyade tekniska utredningar rörande vissa lantförsvarsbehov den 21 september 1916 avgivna betänkande (återgivet i proposition nr 72 till 1917 års riksdag) ifråga om ersättning vid olycksfall för flygpersonal anført, att om olycksfall medförde döden, livränta borde från dödsfallet tillkomma den avlidnes änka till belopp av 1,500 kronor, så länge hon levde ogift, samt

varje den avlidnes minderåriga barn med 300 kronor, till dess barnet fyllde 21 år, men att vid utbetalningen av nämnda livräntor avdrag i varje fall borde göras för pension eller pupilltillägg, som enligt gällande pensionsbestämmelser vore tillerkända änka eller barn efter delägare i arméns nya änke- och pupillkassa. Ämbetsverket hade ansett, att ifrågakarande livräntor borde beträffande fast anställd personal bestämmas utan hänsyn till innehavande tjänstegrad. Enligt dessa grunder hade även de till efterlevande efter flygpersonal utgående livräntor bestämts, dock med den ändring, att livräntorna till den avlidnes minderåriga barn i ett flertal fall höjts till 325 kronor och att tiden för desammans utgående begränsats till och med det år, under vilket barnet fyllde 18 år. I händelse ovan omförmälda principer skulle tillämpas i förevarande fall, skulle således de änkan Bengtson och hennes barn tillkommande livräntorna komma att utgå med 1,500 kronor till henne själv och med 325 kronor till vart och ett av barnen, dock med avdrag av de pensioner, som redan tillerkänts dem från arméns nya änke- och pupillkassa.

Vidare ville departementet erinra, att enligt medgivande av 1922 års riksdag (skrivelse nr 302, punkt 35) översten J. V. E. D. af Sandebergs änka Greta af Sandeberg, född Luning, och makarnas minderåriga barn fingo, utöver dem författningsenligt tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan, så länge hon förbleve i sitt dåvarande änkestånd, med 900 kronor årligen samt vart och ett av barnen till och med det år, varunder det fyllde 18 år, med 225 kronor årligen. Då änkan af Sandebergs pension från arméns nya änke- och pupillkassa utgjorde 1,100 kronor, kommo således hennes sammanlagda pensionsförmåner att uppgå till 2,000 kronor och barnens, inberäknat dem tillkommande pupilltillägg å 100 kronor, till sammanlagt 325 kronor för vart och ett. Att änkan af Sandebergs sammanlagda pensionsförmåner kommo att bestämmas till angivna belopp, syntes hava berott bland annat på, att behållningen i dödsboet efter översten af Sandeberg uppgått till allenast 856 kronor 64 öre. Då emellertid behållningen i dödsboet efter regementsveterinär Bengtson uppgått till 34,833 kronor 34 öre, ansåge departementet särskild anledning icke föreligga att bereda hans änka högre pension än som enligt ovan angivna grunder hittills tillerkänts änkor efter flygpersonal, så mycket mindre som änkan Bengtson från och med den 1 juli 1923 åtnjöt en tillfällig förhöjning i pensionen från arméns nya änke- och pupillkassa med 200 kronor per räkningsår. Med hänsyn till den mera tillfälliga karaktären av nämnda pensionsförhöjning borde enligt departementets mening berörda pensionsförhöjning icke föranleda minskning i den tilläggspension, som kunde komma att tillerkännas änkan Bengtson. På grund härav och då änkan Bengtson från arméns nya änke- och pupillkassa åtnjöt dels årlig pension å 800 kronor dels ock såsom pupilltillägg för vart och ett av barnen 100 kronor för år, hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att änkan Bengtson finge utöver henne och barnen tillkommande pension från arméns nya änke- och pupillkassa, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna

indragningsstaten uppbära dels en årlig tilläggspension av 700 kronor dels ock 225 kronor årligen för vart och ett av makarnas barn, till dess det fyllde 18 år. Av handlingarna framginge, att lön för regementsveterinären Bengtson utbetalts till och med maj månad 1923 samt att hans änka från och med den 1 juni 1923 uppbure ovan onförmälda pension från arméns nya änke- och pupillkassa. De nu föreslagna tilläggspensionerna skulle alltså i enlighet med i liknande fall förut tillämpade principer utgå från och med sistnämnda dag.

Statskontoret har den 6 mars 1925 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att i sådana fall då befattningshavare avlidit till följd av olycksfall under tjänstutövning, det ansetts skäligt, att den avlidnes änka och barn erhöles någon ökning av dem författningsenligt tillkommande pensioner. Statskontoret ville sålunda erinra att, förutom till änkor och barn efter officerare, vilka förolyckats under kommendering till flygtjänst, pension från allmänna indragningsstaten, utöver vederbörande författningsenligt tillkommande pensionsförmån, beviljats åt jägmästaren O. G. Engströmers änka och barn (1919, proposition nr 83, riksdagens skrivelse nr 10 A. p. 99), fanjunkaren D. F. Alms änka och barn (1920, proposition nr 210, riksdagens skrivelse nr 299 p. 10), samt översten J. V. E. D. af Sandebergs änka och barn (1922, proposition nr 140, riksdagens skrivelse nr 302 p. 35).

Då behållningen i boet efter regementsveterinären Bengtson utgjorde 34,833 kronor 34 öre, kunde det enligt statskontorets mening ifrågasättas, huruvida sådana ömmande omständigheter föreläge, att änkan Bengtson borde beredas ökade pensionsförmåner. Statskontoret ansåge emellertid, att hon förlorat sitt ekonomiska stöd under sådana förhållanden, att det vore med billighet överensstämmande, att staten trädde hjälpende emellan. Statskontoret ville även erinra, att behållningen i boet efter ovannämnde Engströmer utgjort 16,024 kronor 50 öre och att Engströmer efterlämnat, förutom änka, endast två barn, under det Bengtson efterlämnat änka och fyra barn. Därest tilläggspension ansåges böra tillerkännas änkan Bengtson, torde densamma i överensstämmelse med de principer, som förut tillämpats i liknande fall, böra utgå med det av arméförvaltningens civila departement föreslagna beloppet 700 kronor årligen. Vad anginge Bengtsons efterlämnade minderåriga barn ansåge statskontoret, att under alla omständigheter uppfostringsbidrag i form av tilläggspension borde beredas dem. Ifråga om beloppet av sådan pension ansåge statskontoret, att det i enlighet med förut följda principer borde bestämmas så att barnet sammanlagt komme i åtnjutande av 300 kronor för år. Då pupilltillägget för närvarande utginge med ett från 75 kronor till 100 kronor förhöjt belopp för år, borde pensionstillägg till vart och ett av regementsveterinären Bengtsons efterlämnade barn fastställas till 200 kronor för år att, i likhet med vad som beträffande pensioner åt minderåriga barn blivit föreskrivet under senare år, utgå till och med det år, varunder barnet uppnådde 18 års ålder.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till i ärendet förekomna omständigheter anser jag det vara med billighet överensstämmande, att till regementsveterinären Bengtsons änka och

barn utverkas särskilda pensionstillägg utöver de belopp, som författningsenligt tillkomma dem från arméns nya änke- och pupillkassa.

Beträffande storleken av den för änkan Bengtson ifrågasatta tilläggs pensionen ansluter jag mig till de hörda myndigheternas härutinnan avgivna förslag. I likhet med statskontoret anser jag, att vid bestämmandet av pensions tilläggen åt regementsveterinären Bengtsons efterlämnade barn hänsyn bör tagas till den vidtagna förhöjningen av de från arméns nya änke- och pupillkassa utgående pupilltillägen. Till följd härav torde tilläggs pensionerna åt vart och ett av ifrågavarande barn böra fastställas till ett belopp av 200 kronor för år. De föreslagna pensionerna torde böra utgå från och med den 1 juni 1923.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att regementsveterinären H. A. Bengtsons änka Aagot Maria Bengtson, född Kullgren, och makarnas minderåriga barn Bengt Herbert, Ulla, Margit och Eva Maria må, utöver dem författningsenligt tillkommande pensioner och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med 700 kronor årligen samt ett vart av barnen till och med det år, varunder det fyller 18 år, med 200 kronor årligen, att utgå från och med den 1 juni 1923.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtats till riksdagen.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.

